

V Bruseli 9. apríla 2026
(OR. en)

7982/26

AGRI 245
AGRIFIN 74
FORETS 49
PROCIV 70
ENV 317

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Predmet:	Strategický význam poľnohospodárstva a udržateľného obhospodarovania lesov pri posilňovaní prevencie rizika prírodných požiarov a odolnosti voči nim – informácie Komisie – výmena názorov

Oznámenie Komisie o integrovanom riadení rizika prírodných požiarov (7652/26) sa zaoberá ekologickým, hospodárskym, kultúrnym a sociálnym rozmerom v rámci celého cyklu riadenia rizika (prevencia, pripravenosť, reakcia a obnova). Je reakciou na naliehavú potrebu prijať opatrenia v oblasti riadenia rizika prírodných požiarov, pričom spája všetky oblasti politiky a aktérov v rámci spoločného prístupu zameraného na znižovanie rizika prírodných požiarov. Vychádza z konzultácií s inštitúciami a orgánmi EÚ, členskými štátmi, odborníkmi, zainteresovanými stranami a akademickou obcou a jeho cieľom je posilniť spoluprácu s nimi pri riešení rastúcich výziev v oblasti rizika prírodných požiarov.

Prírodné požiare v EÚ sú čoraz rozsiahlejšie, častejšie a ničivejšie, čo vedie k významným medziodvetvovým rizikám. Pokiaľ ide o sezónu prírodných požiarov v roku 2025, z údajov vyplýva, že v EÚ zhorelo viac ako 1 milión hektárov, čo je plocha väčšia ako Cyprus. Ide o historicky najväčšiu rozlohu územia postihnutého prírodnými požiarimi v EÚ. V štyroch z posledných piatich rokov rozloha spálených plôch prekročila historický priemer a zároveň sa zvýšila aj intenzita požiarov. Prírodné požiare sa už neobmedzujú len na južnú Európu, ale postihujú aj regióny v strede, na severe a východe kontinentu. Tento trend má ďalekosiahle dôsledky, ktoré zahŕňajú straty na životoch, poškodenie ekosystémov, zníženie kvality ovzdušia, degradáciu pôdy, eróziu, stratu biodiverzity a negatívne vplyvy na poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a infraštruktúru. Ročné hospodárske škody v EÚ spôsobené prírodnými požiarimi sa odhadujú na približne 2,5 miliardy EUR.

Zmena klímy je hlavným katalyzátorom, ktorý vedie k častejším vlnám horúčav, sucha a vysokých teplôt, čím sa vytvárajú podmienky, ktoré napomáhajú vzniku a šíreniu prírodných požiarov. Zmeny vo využívaní pôdy, degradácia prírodných ekosystémov, vyludňovanie vidieka a upúšťanie od tradičných postupov vedú k zvýšenej akumulácii paliva. Zároveň sa mestá rozširujú do zalesnených oblastí, takže sú viac vystavené prírodným požiarom. Ľudská činnosť je zodpovedná až za 96 % prípadov vzniku prírodných požiarov, čím sa stáva ich hlavnou príčinou. Prírodné požiare sú zvyčajne spôsobené iskrami súvisiacimi s infraštruktúrou alebo úmyselne.

Akumulácia paliva v dôsledku neobhospodarovanej vegetácie zvyšuje pravdepodobnosť rozsiahlych prírodných požiarov. Poľnohospodári, lesníci a vidiecke komunity preto zohrávajú kľúčovú úlohu pri predchádzaní prírodným požiarom. Aktívne a udržateľné postupy obhospodarovania pôdy, ako je pastva, preriedovanie lesov, diverzifikácia druhov a podpora rozmanitejšej krajiny, sú dôležité pri znižovaní intenzity prírodných požiarov a spomaľovaní ich šírenia.

EÚ poskytuje zdroje financovania na prevenciu, pripravenosť, reakciu a obnovu. Na zabezpečenie účinnosti je potrebné zlepšiť sledovanie a strategické využívanie týchto finančných prostriedkov. V rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) sa podporuje predchádzanie prírodným požiarom založené na krajine a obnova poškodených území. Navrhuje sa, aby sa súčasné nástroje vrátane tých, ktoré sú určené na obnovu lesov a poľnohospodárskej pôdy po prírodných katastrofách, zachovali aj v programovom období 2028 – 2034. K odolnosti proti požiarom prispievajú aj ďalšie opatrenia, ako je obnova prírody, a to aj v mokradiach a na lesných plochách, a to zlepšením zdravia príslušných ekosystémov a znížením účinkov sucha.

Hlavnú zodpovednosť za manažment prírodných požiarov nesú členské štáty spolu s regionálnymi orgánmi a pôdohospodármi, zatiaľ čo EÚ poskytuje podporu prostredníctvom financovania, údajov a výmeny poznatkov.

Medzi súčasné výzvy, ktoré bránia účinnosti našich politík predchádzania prírodným požiarom, patria nekonzistentné údaje, zastarané mapy nebezpečenstiev, neoptimálne modelovanie vývoja požiarov a obmedzená integrácia cezhraničných posúdení a posúdení viacnásobného rizika.

Na tento účel sú už k dispozícii nástroje EÚ určené na služby monitorovania a včasného varovania, ako je Copernicus a Európsky informačný systém o lesných požiaroch (EFFIS), a členské štáty sa vyzývajú, aby ich systematicky využívali na podporu riadenia rizík prírodných požiarov a na uľahčenie rozhodovania o tom, ktoré projekty si vyžadujú financovanie. Cieľom Komisie je zlepšiť tieto nástroje a vyvinúť štandardizované modelovanie rizika na úrovni EÚ. Členské štáty sa vyzývajú, aby podporovali zavádzanie opatrení na predchádzanie prírodným požiarom založených na krajine a zlepšili systémy včasného varovania, monitorovanie požiarov, modelovanie vývoja požiarov, posudzovanie rizík a využívanie údajov s vysokým rozlíšením pri rozhodovaní.

Vzhľadom na to, že veľká časť prírodných požiarov je spôsobená ľudskou činnosťou, je zmena správania rozhodujúca. Prístup k informáciám o rizikách a cielená komunikácia môžu podporiť úsilie o prevenciu. Opatrenia v oblasti pripravenosti zahŕňajú plánovanie evakuácie, zapojenie miestnej komunity a vzdelávanie.

V niektorých regiónoch chýba dostatočne vyškolený personál a vybavenie. Hasiči potrebujú primeranú ochranu, výcvik a podporu. EÚ nabáda na prijatie reakčných opatrení prostredníctvom mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany vrátane predbežného rozmiestnenia hasičov a rozvoja spoločnej leteckej hasičskej flotily (rescEU). Ďalšie úsilie sa zameriava na zlepšenie interoperability, odbornej prípravy a analytických spôsobilostí.

Vzhľadom na potrebu ďalších opatrení v tejto oblasti a na oznámenie Komisie o integrovanom riadení rizika prírodných požiarov si cyperské predsedníctvo kladie za cieľ uľahčiť prácu na odporúčaní o integrovanom riadení rizika prírodných požiarov, ktoré Komisia ohlásila vo svojom uvedenom oznámení. Vzhľadom na prierezový charakter tohto odporúčania sa o ňom bude rokovať v rámci Rady pre všeobecné záležitosti. So zreteľom na dôležitosť posilnenia prepojenia medzi prevenciou, pripravenosťou, reakciou a obnovou, ako aj na podporu, ktorá sa v záujme účinného vykonávania poskytuje prostredníctvom opatrení EÚ a členských štátov, predsedníctvo vyzýva ministrov, aby si vymenili názory na tieto otázky a prispeli tak k tomuto procesu:

- *Ako môže spoločná poľnohospodárska politika (SPP) v kombinácii s inými nástrojmi EÚ lepšie podporovať poľnohospodárov, lesníkov a vidiecke oblasti pri predchádzaní rizikám prírodných požiarov a ich riadení, a to aj prostredníctvom silnejších stimulov pre postupy obhospodarovania pôdy, ktoré znižujú akumuláciu paliva a zvyšujú odolnosť krajiny? Ako možno túto podporu ďalej zlepšovať prostredníctvom dodatočného verejného a súkromného financovania nad rámec SPP?*
- *Ako možno vzhľadom na rastúcu intenzitu a frekvenciu prírodných požiarov v celej Európe stimulovať udržateľné obhospodarovanie lesov a posilniť ich obnovu a ako možno prevenciu rizika prírodných požiarov lepšie začleniť do vnútroštátnych politík v oblasti lesného hospodárstva, plánov obnovy a územného plánovania, najmä na rozmedzí prírodného a urbanizovaného prostredia a v oblastiach postihnutých opúšťaním pôdy, s cieľom zvýšiť odolnosť a chrániť vidiecke komunity a ekosystémy?*